ਅਨਬਾਜ਼ਗਨ

ਬਨਾਮ

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਰਾਜ

(2023 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2043)

ਜੁਲਾਈ 20, 2023

[ਬੀ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ*, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860—ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 304-ਆਈ ਤੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 304-ਦੋਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ — ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ — ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮੌਖਿਕ ਝਗੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ "ਹੋ" ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ/ਬਾਗਬਾਨੀ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ — ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304-ਆਈ ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ — ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304-ਆਈ ਅਧੀਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ—ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ, ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ, ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ — ਇਸ ਲਈ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕੁੱਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ — ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਇੱਕ ਆਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਖਰਪਤਵਾਰ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ — ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜੋ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ — ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਲੋਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ — ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਧੀਨ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਭਾਗ ਦੋਵੇਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ — ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 299, 300 ਅਤੇ 304 ਭਾਗ-II – ਇਕੱਲੀ ਸੱਟ – ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇਕੱਲੀ ਸੱਟ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੰਮ ਬਿਨਾ ਪੂਰਵਚਿੰਤਤਾ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਟ ਦੁਰਘਟਨਾਵਸ਼ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਵਿੱਚ ਲਗੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-I – ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ – ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ: (i) ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,

ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (ii) ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੱਟ ਉਸ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੱਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, (iii) ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਪਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਿਨਾਂ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ – ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ ਕਤਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਮੌਤ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ ਕਤਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੌਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੱਟ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 300 – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ – ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

(1) ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ. ਜੇ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਕਰੇਗਾ ਕਤਲ ਹੋਣਾ ਭਾਵੇਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ: 'ਏ' ਹੱਥ-ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਬੀ' ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ 'ਏ' ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ 'ਏ' ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ. ਇੱਥੇ, ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ 'ਏ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ 'ਬੀ' ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਹੋਵੇਗਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਕਤਲ ਦਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, 'ਬੀ' ਉਸਦੇ ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਏ' ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ 'ਏ', 'ਬੀ' ਦੀ ਖੱਬੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਤਲਵਾਰ ਮਾਰੀ 'ਏ' ਅਤੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ 'ਏ' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਏ' ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਮੌਤ ਉਸ 'ਬੀ' ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਾਰਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਖਾਸ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਟ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਸੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਕੁਦਰਤ. ਇਹ ਅੰਦਰ 'ਬੀ' ਦਾ ਐਕਟ ਲਿਆਏਗਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ।

(2) ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (1) ਤੋਂ (4) ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਤਲ ਹੁੰਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੇਸ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਨਵ ਹੱਤਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ I ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (1) ਤੋਂ (3) ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (4) ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ 2ਜਾ ਜਾਂ 3ਜਾ ਭਾਗ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇ ਪਰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਨਵ ਹੱਤਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ 2ਜਾ ਭਾਗ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਸ

ਧਾਰਾ 299 ਦੇ 3ਜਾ ਭਾਗ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਮਾਨਵ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੀਜੇ ਉਪਬੰਧ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਤਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ 'ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ' ਹੋਵੇ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਤਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ 'ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਹੋਵੇ।

(4) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਇਰਾਦਤਨ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਵਕ ਉਹ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ: (i) ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੰਡਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, (ii) ਜਦੋਂ ਲੱਗੀ ਸੱਟ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ' ਦੇ ਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੀ ਗਈ ਉੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਘੱਟ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੱਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਖੰਡ (2) ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, (ii) ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਪਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਿਨਾਂ।

(6) 'ਸੰਭਾਵਨਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਸੰਭਵ' ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਜ਼ 'ਸੰਭਵਤਃ ਹੋਵੇਗੀ'। ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰੋਪੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਾਂਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਆਰੋਪੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਉਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

(7) ਦੋਸ਼ਾਰੋਪੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299) ਅਤੇ ਕਤਲ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300) ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ਾਰੋਪੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਤਦ ਤਕ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚਾਰ ਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(8) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਤ ਸਿੱਧੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਸੱਟ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ, ਹਮਲੇ ਦਾ ਢੰਗ, ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ ਕਤਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੌਤ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਜਿਹੀ ਚੋਟ ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਟ ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਵੀ ਕਤਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(10) ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਇੱਕੋ ਚੋਟ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਸ ਖਾਸ ਚੋਟ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(11) ਜਿੱਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਚੋਟ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਪਰਾਧ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(12) ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚੋਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਾਰਜ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵਾਭਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਟ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਸ਼ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਚੋਟ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

2. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕੁੱਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਇੱਕ ਆਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਔਜਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਬਲ ਨਾਲ ਖਰਪਤਵਾਰ ਦੀ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਤੈਅ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟ ਮੌਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਜਖਮ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋਰਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸੈਰੀਬਰਲ ਕੰਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜੇ. ਆਂਤਰਿਕ ਸਿਰ ਦੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ – ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਥੋਲਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ 1984 ਐਸ.ਸੀ. 759: [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133; ਚਮਰੂ ਬੁੱਧਵਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ 1954 ਐਸ.ਸੀ. 652; ਵਿਲੀ (ਵਿਲੀਅਮ) ਸਲੇਨੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ 1956 ਐਸ.ਸੀ. 116; [1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1140; ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ (1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 245; ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ (1983) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 342; ਹੇਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) 1990 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210; ਪੁਚਲਾਪੱਲੀ ਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਰਾਜ (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444 : [2006] 4 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 633 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਵਾ ਸੁੱਬਾ [1969] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 863; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਰਾਯਾਵਰਾਪੁ ਪੁੰਨਾਇਆ [1976] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 382 : [1977] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 601; ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਏਅਰ 1958 ਐਸ.ਸੀ. 465 : [1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1495; ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ (1981) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 616 : [1981] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 839; ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ (1983) அண்பழகன ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਜ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2043 ਦਾ 2023.

ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 04.04.2019 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰਬਰ 193 ਦਾ 2019

ਵਿੱਚ ਤੋਂ।

ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੁ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਮ. ਪੀ. ਪਾਰਥੀਬਨ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਿਯਾਰਜਨ ਨਾਗਮੁਥੁ, ਆਰ. ਸੁਧਾਕਰਨ, ਮਿਸ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੀ. ਆਰ. ਵਿਕਾਸ਼, ਬਿਲਾਲ ਮਨਸੂਰ, ਟੀ. ਹਰੀ ਹਰਨ ਸੁਧਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡਾ. ਜੋਸਫ ਅਰਿਸਟੋਟਲ ਐਸ., ਮਿਸ ਵਧਿਨੀ ਰਾਗਿਸਟੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ :

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਹ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜੋ ਮਿਤੀ 04.04.2019 ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 193 ਦਾ 2019 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਮੱਕਲ ਵਿੱਚ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 41 ਦਾ 2017 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਨਾਮੱਕਲ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 41 ਆਫ 2017 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਨਾਲ ਹੀ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੋਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਰਥਾਤ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਇਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ, ਜੋ ਕਿ ਇਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਬਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਤੱਥਪੂਰਨ ਮੈਟਰਿਕਸ

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਸਿਰੁਕਾਥਾਂਪਲਾਯਮ ਨਾਮਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਮਲੀ ਬਾਲਾਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਵੀ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁੱਦੇ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੈਸਾਵਾ ਪੌਦੇ (ਟੈਪੀਓਕਾ) ਉਗਾਏ ਸਨ ਜੋ ਕਟਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। 25.10.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਫਸਲ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤੋਂ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲੋਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਲਗਭਗ 11 ਵਜੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਲੌਰੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੌਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਨਾ ਚਲਾਏ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖੇਤ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਲੌਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਫਸਲ ਲੋਡ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੌਖਿਕ ਝਗੜਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ "ਹੋ" (ਕਲਾਕੀਦੁਥੁ ਤਮਿਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਾਗਬਾਨੀ ਸੰਦ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਮੈਟਲ ਦੀ ਬਲੇਡ ਲੱਕੜ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਰਪੇ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਚੁੱਕ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ।

7. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 25.10.2015 ਨੂੰ 19.30 ਘੰਟੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਰਮ ਸਿਰਫ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਾਮੱਕਲ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 06.09.2017 ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਚਾਰਜ ਤਹਿਤ ਫ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ:

"ਜਿਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਬੇਬੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੀਵਾਕੱਟੂ ਮੋਆਲਾਈ ਨੇੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੰਡਮੰਗਲਮ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ; ਕਿ A1 A2 ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ; ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਸਾਰੀਪਾਲਾਯਮ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ; ਸਿਰੁਕਿਨਾਰਥਿਆਪਾਲਾਯਮ 'ਚ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਦੇ ਖੇਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ; ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। 25.10.2015 ਨੂੰ 07.30 ਘੰਟੇ 'ਤੇ AI ਅਤੇ A2 ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ 'ਤੇ ਟਾਪੀਓਕਾ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੌਰੀ 'ਤੇ ਲੋਡ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪਾਲਨੀਵਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ TN 33 AF 3114 ਸੀ, ਉਸ ਵਿਵਾਦਿਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਉਸ ਲੌਰੀ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਕਰਕੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਉੱਥੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੌਰੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ A2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਨੂੰ ਚਿੱਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ "ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੋ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ" ਅਤੇ ਫਿਰ A1 ਅਤੇ A2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ A1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ "ਖਰਪਤਵਾਰ ਹਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ" (ਕਕੀਲਾ) ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ A2 ਉਸ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਬਾਲਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵੇਲੂਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਨਮੱਕਲ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ 05.20 ਵਜੇ ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ A1 ਅਤੇ A2 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਮਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, PW 8 – ਚਿਦੰਬਰਮ ਅਤੇ PW 9 – ਜੀਵਾ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੌਖਿਕ ਝਗੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ

PW-8 ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚਿਦੰਬਰਮ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੰਦਿਰਾ ਨਗਰ, ਥਾਥਾਈਯੰਗਾਰ ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਲੋਰੀ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਲਗਭਗ 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲੋਰੀ ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪੁਸਾਰੀ ਪਾਲਿਅਮ ਲਈ ਕੱਸਾਵਾ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਢੋਆ ਢੁਆਈ ਲਈ ਲਿਜਾਈ। ਸੁਬ੍ਰਮਣੀ, ਵੀਰਸਾਮੀ, ਰਾਜਾ ਮਣਿਕਮ ਅਤੇ ਜੀਵਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਲੋਰੀ, ਵੀਰਸਾਮੀ, ਰਾਜਾ ਮਣਿਕਮ ਅਤੇ ਜੀਵਾ ਸੁਬ੍ਰਮਣੀ ਦੇ ਲੈਕਟੋਕ੍ਰੋਮ ਪੇਰੋਲ ਦੇ ਅਗਲੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੱਟਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲੋਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਰਸਤੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲੋਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲੋਰੀ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੱਸਾਵਾ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੋਰੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜੋਸੀ ਨੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਉਹ ਦੱਸਿਆ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲੋਰੀ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਈ ਇੱਕ ਮੌਖਿਕ ਲੜਾਈ ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਅਤੇ ਪੜੋਸੀ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਪਈ। ਫਿਰ A2 ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਈ। ਉਹ ਵੀ ਚੀਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ M.O.1 ਨਾਲ, A1 ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਨੇ ਪੜੋਸੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਪੜੋਸੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਆਈਆਂ।

10.PW-9 ਜੀਵਾ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

“ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੰਦਿਰਾ ਨਗਰ, ਥਾਥਾਈਯੰਗਾਰ ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੂਲੀ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਦੇ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਚਿਦੰਬਰਮ, ਸੁਬਰਮਣੀ, ਵੀਰਸਾਮੀ, ਰਾਜਾ ਮਣਿਕਮ ਦੇ ਨਾਲ 25.10.2015 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 07.30 ਤੋਂ 08.00 ਵਜੇ ਕੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕਸਾਵਾ ਦੇ ਕੰਡੇ ਚੁੱਕਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪੁਸਾਰੀ ਪਲਾਯਮ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਨਾਲ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸੀ ਕੰਡੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੰਡੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੌਦੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲੈਰੀ ਚਲਾ ਕੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਈ। ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਅੰਦਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਚਿੱਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਅੰਬਾਜ਼ਗਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਦੋਨੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਸਾਵਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਕੰਡੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ। ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਆ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਲੜਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।”

11. PW-18 ਡਾ. ਅਨਬੁਮਲਾਰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ:

“ਮੈਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾਮੱਕਲ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। 26.10.2015 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਡਿਊਟੀ ਉੱਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਾਲਸੁਬਰਮਣੀਅਮ (57 ਸਾਲਾ) ਦੀ ਲਾਸ਼ ਇੱਕ ਅਰੁਗਾਨੀ, ਮੁਖੀ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਲਿਆਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ 26.10.2015 ਨੂੰ 2.15 ਵਜੇ ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੋਸਟ-ਮੌਰਟਮ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ – ਬਾਹਰੀ ਜ਼ਖਮ ਕ੍ਰਮਵਾਰ,

ਕੰਨ ਅਤੇ ਨੱਕ ਤੋਂ ਖੂਨ ਬਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖੱਬੇ ਭੌਂ ਦੇ ਉੱਪਰ 3x2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਕੱਟਣ ਦੀ ਸੱਟ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ 4 x 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਮਾਪ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕੱਟਣ ਦੀ ਸੱਟ ਮਿਲੀ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ (ਦੋਵੇਂ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ) ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਆਇਨਾ ਵੇਰਵੇ-

ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਸਤਰ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਟੈਂਪੋਰਲ ਹੱਡੀ 7.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦਾ ਥੱਕਾ ਸੀ। ਅੰਕੁਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਲ ਸੀ। ਨੇਵੀਕੂਲਰ ਹੱਡੀ ਠੀਕ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ 3 ਅਤੇ 4 ਪਸਲੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਸੰਨ।"

12. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਜਨਮ; ਹਮਲੇ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਸ

ਕਤਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

13. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਚ ਸਹੀ ਸੀ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

15. ਮਿਸ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੁ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਲੋਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਇਰਾਦਾ' ਨਹੀਂ।

ਜਵਾਬੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

16. ਡਾ. ਜੋਸਫ ਅਰਿਸਟੋਟਲ ਐਸ., ਅਣਬਾਜ਼ਗਾਨ ਬਨਾਮ ਦ ਸਟੇਟ ਰਿਪ੍ਰੈਜੈਂਟਡ ਬਾਈ ਦ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬੀ ਰਾਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕੇਸ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਸ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਲੋਜ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

17. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

18. ਅਸੀਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਉਦਭਵ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਕਾਰਤਿਕੇਯਨ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-15) ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, (i) ਖੱਬੇ ਅੱਖ ਉੱਤੇ 4 x 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਕੱਟ ਜ਼ਖਮ, (ii) ਖੱਬੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ 4 x 3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਕੱਟ ਜ਼ਖਮ, ਅਤੇ (iii) ਖੱਬੇ ਅੱਖ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ 4 x 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਕੁਟਕਾ। ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਕ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦੀ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

19. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਉਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ 'ਇਰਾਦਾ' ਅਤੇ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ :

20. "ਇਰਾਦਾ" ਸ਼ਬਦ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਕਾਰਜ" ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ "ਇਰਾਦੇ" ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

21. ਇਰਾਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਦੇਖਿਆ ਜਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਦਾ ਨੂੰ ਰੇਸ ਗੇਸਤਾਏ, ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਵਾਪਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਛੱਡਣਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਰਾਦਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਨ:-

ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ।

ਜਿੱਥੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ।

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੌਕਾ।

22. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਥਰੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਐਸ.ਸੀ. 986, ਪੰਨਾ 990 'ਤੇ, ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ 'ਇਰਾਦਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। ਬੈਟੀ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਭਗਵੰਤ ਬਨਾਮ ਕੇਦਾਰ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 25 ਬੰਬਈ 202 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ:-

'"ਇਰਾਦਾ' ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਸੰਰਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵੱਲ ਰੂਪਕ ਸੰਕੇਤ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਨਿਸ਼ਾਨਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜੋ ਇਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸੰਭਵ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ-ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਸ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੋਟੀਵ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

23. ਬਸਦੇਵ ਬਨਾਮ ਪੇਪਸੂ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਐਸ.ਸੀ. 488, ਪੰਨਾ 490 'ਤੇ, ਚੰਦਰਸੇਖਰ ਅਯਿਯਰ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ:-

"6. ...ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਮੋਟੀਵ, ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੋਟੀਵ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਅਰਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੀ ਰੇਖਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਤਲੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਮ

ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ, ਪੰਨਾ 490 'ਤੇ, ਕੋਲਰਿਜ ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਰੈਗ. ਬਨਾਮ ਮੈਂਕਹਾਉਸ, (1849) 4 ਕੋਕਸ ਸੀਸੀ 55(ਸੀ), ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਹਨ:-

"ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਧਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨ ਅਕਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਊਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਕੱਦੇ ਕਦੇ ਇੰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ; ਪਰ ਇੱਥੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨੋਸਥਿਤੀ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਜਨਮਜਾਤ ਮੂਰਖ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਾਰੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ; ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 'ਇਰਾਦਾ' ਅਤੇ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਲਈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਇਰਾਦਾ' ਅਤੇ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਦੇ, ਜੇ ਨਤੀਜਾ ਇੰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਤੋਂ ਇਰਾਦਾ ਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ‘ਜਾਣਕਾਰੀ’ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਾਲਾਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਕੱਢਣ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

26. ਕੁਦੁਮੁਲਾ ਮਹਾਨੰਦੀ ਰੈਂਡੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਏ.ਪੀ. 141, 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਅਤੇ 'ਇਰਾਦੇ' ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

17. ... ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਕਿ ਇੱਕ ਮਰਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸੱਟਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਿਰੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ।

18. ... ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹਨ

ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਰਾਦੇ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਹਨ। ਦੋਸ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

19. … ਸੈਕਸ਼ਨ 299 ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਾਈ ਗਈ ਸੱਟ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਵੱਧ' ਹੈ ਪਰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ, ਉੱਚਾ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

26 "...ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਕਿ ਮਰਿਆ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਾਫ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਜਾਂ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ 'ਇਰਾਦਾ' ਅਤੇ 'ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਚਨਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਨਤੀਜੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਉਸ "ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਤੀਜੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।" (ਰੱਸੇਲ ਆਨ ਕ੍ਰਾਈਮ, ਬਾਰਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲਿਊਮ I ਪੇਜ 40 ਤੇ).

28. ਇਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਜਾਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਉਣਗੇ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਰਾਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਇਰਾਦਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਾਂਛਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਣਾ; ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਇਰਾਦਾ' ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਵੀ ਹੈ

..... ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਪੂਰਵ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਦ ਤੱਕ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ..... ਫਿਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਰਸਲ ਐਂਨ ਕ੍ਰਾਈਮ, ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪਹਿਲੀ ਜਿਲਦ ਪੰਨਾ 41 'ਤੇ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

"ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ 'ਇਰਾਦਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕੁਝ ਨਤੀਜਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਖਾਸ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵੱਲ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ..... ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਭਿੰਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ, ਦੋ ਹੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ 'ਲਾਪਰਵਾਹੀ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰੇਖਾ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਅੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੂਜੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਫਿਰ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੂਜਾ ਨਤੀਜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਘਟਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਦਾ ਸਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਆ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗਾ-(ਅ) ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਨਤੀਜਾ ਨਾ ਆਵੇ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਦਾਸੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।"]

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

30. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ 300 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਆਵੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 299 ਅਧੀਨ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ "ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ" ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਖਾਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੈ" ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਭਵ ਸੀ।

31. ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

32. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਲ ਕੇ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦਾ?

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ 300:

33. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ 300 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਅਤੇ 'ਕਤਲ', ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 299 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ (ii) ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਜਾਂ (iii) ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ (iii) ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ 'ਇਰਾਦੇ' 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ 'ਗਿਆਨ' 'ਤੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਆ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ। 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ, ਭਾਵ, ਕਾਰਜ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਆ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 'ਕਤਲ' ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਵਿੱਚ 'ਕਤਲ' ਦੀ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕਤਲ' ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ 'ਕਤਲ' 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੇ 'ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' 'ਕਤਲ' ਨਹੀਂ ਹਨ। (ਦੇਖੋ ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 289)

34. ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਯਵਰਾਪੁ ਪੁੰਨਯਾ, (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 382, ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

"12. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ' ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕਤਲ' ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ 'ਕਤਲ' 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ' ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ, 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ' ਜੋ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇਸ ਜਨਰਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਡ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਡਿਗਰੀ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਵਿੱਚ 'ਕਤਲ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਨੂੰ 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਦੂਜੀ ਡਿਗਰੀ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਫਿਰ, 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਡਿਗਰੀ' ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵੀ, ਤਿੰਨ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇੰਸ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

35. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 299 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ' ਕਤਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਕਤਲ ਹੈ', ਤਾਂ ਸਜ਼ਾਈ ਪਰਿਣਾਮ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ 'ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਜੋ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ', ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਅਧੀਨ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

36. ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 465 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਚੰਗੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ 300 ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ, ਭਾਵ 'ਕੁਸੂਰਵਾਰ ਹੋਮੀਸਾਈਡ' ਅਤੇ 'ਕਤਲ' ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫੁਲਾ ਟੁਡੂ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2007) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੁੰਜੀ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰੱਖਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

37. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੁਲਾ ਟੁਡੂ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕਤਲ' ਅਤੇ 'ਕੁਸੁਰਵਾਰ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ' ਵਿਚਕਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਫਰਕ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਲਝਣ ਤਾਂ ਤਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੁੰਜੀ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰੱਖਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਾਰਣੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ:-

ਧਾਰਾ 299 ਧਾਰਾ 300

ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ-

ਇਰਾਦਾ

(ਅ) ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ; ਜਾਂ

(ਬ) ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ;

ਜਾਂ

(ਸੀ) ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ

ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ-

(1) ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ; ਜਾਂ

(2) ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ; ਜਾਂ

ਜਾਣਕਾਰੀ

(4) ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਕਦਰ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਦਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

38. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਕਲੋਜ਼ (ਬ) ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀਆਂ ਕਲੋਜ਼ਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਲੋਜ਼ (2) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੀੜਤ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੱਟ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਹਤਯਾਬ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੀ। ਇਹ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 'ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ' ਕਲੋਜ਼ (2) ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਇਸ ਸੱਟ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਲੋਜ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਉਦਾਹਰਣ (ਬ) ਇਸ ਕਲੋਜ਼ (2) ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

39. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਮਲਾਵਰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦਾ ਜਿਗਰ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਿਲੀ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਕਾ ਉਸ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ; ਜਿਗਰ ਜਾਂ ਤਿਲੀ ਦੇ ਫਟਣ ਜਾਂ ਦਿਲ ਦੇ ਫੇਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਜਾਂ ਖਾਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਚੋਟ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ" ਦੀ ਥਾਂ "ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਫਰਕ ਬਾਰੀਕ ਪਰ ਅਸਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਇਹ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਮੱਧਮ ਜਾਂ ਘੱਟ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਸੰਭਾਵਨਾ' ਸ਼ਬਦ ਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ.....ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਚੋਟ ਦਾ "ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਵ" ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ।

40. ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਤ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1966 ਐਸ.ਸੀ 1874, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਚਿਤ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।

41. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਖਾਸ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਇਹ ਮਨਸ਼ਾ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਚੋਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਚੋਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦਾ ਤੀਜਾ ਖੰਡ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"15. ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ;

16. ਦੂਜਾ, ਚੋਟ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਜਾਂਚਾਂ ਹਨ।

17. ਤੀਜਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਤਫਾਕੀ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਟ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ...

18. ਇਹ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ,

19. ਚੌਥਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਚੋਟ ਦੀ ਕਿਸਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸਿਰਫ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"20. ... ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਨਤੀਜੇ; ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਣਜਾਣੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

42. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਦਾ ਤੱਤ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਤੱਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਖਾਸ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚੋਟ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਐਮਪਰਰ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰਖਾਨ ਜਰੀਦਖਾਨ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1916 ਬੋਮ 191 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਇੱਕ ਇੱਕੱਲੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

43. ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਬੋਸ, ਵਿੱਚ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ), ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"23. ... ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਦ ਜੱਜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਇਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੇ ਜਿਸ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਕਦੇ ਕਦੇ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

"23. ... ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜੇ ਚੋਟ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਸੰਭਵ ਧਾਰਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਾ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉੱਥੇ। ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਟ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਾ ਕਰਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਚਾਹੇ ਜਖਮ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੇਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

24. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦੇ ਸੱਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਾਂ ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਥਲੀ ਖਰੋਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪੀੜਤ ਉਸ ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਭਾਲੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੰਗ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਰਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ...

45. ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੁੜ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1981) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 616, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਏ. ਦੇਸਾਈ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਪੀ. ਸੇਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੀਰਾ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

“6. ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਕੋਈ ਔਚਿਤਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਮਾਰ ਮਾਰਨਾ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਾ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦੇਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੱਲੀ ਜਾਂ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਫਰੈਕਚਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਰਿਸਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

46. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ)। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿਛੋਕੜ। 'ਤੇ ਭਖੀ ਸ਼ਾਮ, ਇੱਕ ਤੇਜ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੰਧਲੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਡੀ. ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਬਿਲੌਰ ਸਿੰਘ ਗੰਡਾਸਾ ਅਤੇ ਜਰਮੇਲ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਚਾਨਕ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਿੰਨ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.10, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 11 ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 12. ਤਿੰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ, ਰੋੜੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਡਾ. ਬਿਸ਼ਨੋਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਡੀ 'ਤੇ 9 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ × 11/2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸੀ। ਸੱਜਾ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ, ਸੱਜੇ ਪਿੰਨਾ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ 9 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੂਰ; ਹਾਸ਼ੀਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਲਾਲ, ਅਨਿਯਮਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਛੂਹਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਦਿਸ਼ਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਾ ਪਿਛਲਾ-ਪਿੱਛਲਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਫਾਹਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੱਟਾਂ ਜਿਸ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦਿਮਾਗੀ ਸੰਕੁਚਨ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੱਟ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ ਮੌਤ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“14. ... ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਆਦਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚਨਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਕਿ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਗਰਮ ਖੂਨ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ, ਗੰਧਾਲਾ ਦੇ ਕੁੰਦ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬੇਜਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰੂਰ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਰੂਰਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜੋ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਭ੍ਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਪਨਾਹ ਲਈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕ ਫਰਕ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ, ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ, ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

47. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1983) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 159, ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਛਾਤੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਖਮ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜਖਮ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"47.....ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ : 1981 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ. 1136 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਗੰਧਾਲਾ ਦੇ ਬੇਧਾਰ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜਖਮ ਘਾਤਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਨਾ ਮਾਨਣ ਯੋਗ ਕੁਸੂਰਵਾਨ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ 1981 ਕ੍ਰਿ ਐਲਜੇ 1136 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ @ ਧੀਰੇ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 18 ਸਤੰਬਰ, 1981 ਅਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 7 ਅਗਸਤ, 1981 (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 630 ਦੇ 1981) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਇਸ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੀ ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 302, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

20. ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੀਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ, ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ, ਦਿਨ ਦੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਝਗੜੇ, ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

48. ਕੈਮਿਲੋ ਵਾਜ਼ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਦੇ ਰਾਜ [(2000) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1: 2000 ਐਸਸੀਸੀ (ਕ੍ਰਿ) 1128] ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਗੈਂਗ-ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:- (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰ. 9, ਪੈਰਾ 14)

"14. … ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੰਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

49. ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ), (1991) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 32, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ:-

"18. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੱਟ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ, ਗੁਥਮਗੁਥੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦਾ ਆਕਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਭਾਵ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਖਾਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਰੱਖੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਭਾਵ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਣ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਾਸ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਅਧੀਨ ਉਸ ਖਾਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਾਂਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਟ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ

ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ, ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਘਟਕ ਦੀ 'ਇਰਾਦਾ' ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਿ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਖਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਪਾਰਟ II IPC ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

50. ਰਜਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

“10. ... ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ (ਅ) ਇਕ ਇਰਾਦਤਨ ਜਖਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਅਤੇ (ਬ) ਜਿਸ ਜਖਮ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ....

11. ... ਤੀਜੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਖਮ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਗਲਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਵਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਜਖਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਖਮ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਰੀਖਣ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਖਮ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਖਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਬਿਨਾ ਇਰਾਦਤਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

51. ਅੰਦਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ, ਏਆਰ 1966 ਐਸ.ਸੀ. 148, ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 299 ਅਤੇ 300 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਨਾ 151 ਤੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਕਟ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) (ਏ) ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ (c) ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕਿ ਐਕਟ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਚਨਬੱਧ..... ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਖਾਸ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਪਰਾਧ. ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕੰ. 300 ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਦੋਂ ਕਤਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਕਤਲ ਕਤਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕੰ. 300 ਸੈੱਟ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। 302 ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਹੈ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 304. ਕਤਲ ਇੱਕ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ। ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹਾਲਾਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਵਾਦ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

52. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਪੰਨਾ 151 ਤੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

“ਤੀਜਾ ਧਾਰਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ

ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਚੋਟ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਹੈ। ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਉੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਕਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਜਿੱਥੇ ਚੋਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਕ ਇਰਾਦਤਨ ਚੋਟ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਮੌਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇੰਨੀ ਉੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਤਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਘੱਟ। ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਉਦਾਹਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ: (ਸੀ) ਏ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜ਼ੈਡ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਕੱਟ ਜਾਂ ਕਲੱਬ ਨਾਲ ਘਾਉ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੈਡ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਏ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੈਡ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਸਧਾਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਇਰਾਦਤਨ ਚੋਟ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਅਪਵਾਦ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਤਲ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

53. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., (2007) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 660, ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 'ਕਤਲ' ਅਤੇ 'ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ' ਵਿਚਕਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਫਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੇਟ ਆਫ ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਰਾਯਾਵਰਾਪੂ ਪੁਨਯਾ, (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 382, ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

"...ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ 300 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੁੰਜੀ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 299 ਅਤੇ 300 ਦੀਆਂ ਹਰੇਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣੀ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 465 : 1958 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ 818) ਅਤੇ ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ, (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1966 ਐਸ.ਸੀ. 1874 : 1966 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ 1509) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ, ਨਿਆਂਕਾ ਆਰ.ਐਸ. ਸਰਕਾਰੀਆ ਨੇ, ਦੋਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪਰਾਧੀ ਕੋਲ 'ਅਦਾਲਤ' ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਦੋ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਸੰਬੰਧ ਦੂਜੇ ਪੜਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਧਾਰਾ 299 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ।" ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਾਲਤਰਤੀਬ, ਜੇ ਇਹ ਦੂਜਾ ਜਾਂ ਤੀਜਾ ਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 299 ਲਾਗੂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਅਜੇ ਵੀ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਸਟ-ਆਇਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

54. ਥੋਲਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1984 ਐਸ.ਸੀ. 759 ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਗੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਦੀ ਅਤੇ ਭੱਦੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ (ਸੱਜੇ) ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ : (i) ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਸੀ; (ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਤਾਵਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ; (iii) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਰ ਛਾਤੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਜੋ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ।

55. ਚਮੂ, ਬੁੱਧਵਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 652, ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗਾਲੀ-ਗਲੌਚ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਉਹ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾ ਗਏ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਅਰਮ, ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਅਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਐਸ.ਸੀ. 116, ਇੱਥੇ ਵੀ, ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਾਲੀ-ਗਲੌਚ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗਰਮ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਹਾਕੀ-ਸਟਿਕ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਾਨਵ-ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ, ਧਾਰਾ 304, ਭਾਗ II ਅਧੀਨ।

56. ਵਿੱਚ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 245, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਪੂਰਵ ਯੋਜਨਾ ਦੇ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਝਗੜੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦਾ ਭਾਗ 3 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਖਾਸ ਚੋਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

57. ਵਿੱਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1983) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 342, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ। ਚੋਟ ਘਾਤਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ। ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਟ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 344, ਪੈਰਾ 8):

"... ਝਗੜਾ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਛੁਰੇ ਵਰਗਾ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰਯੋਗ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

58. ਹੇਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ), 1990 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 291, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਡਾਕਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜ਼ਖਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 295, ਪੈਰਾ 14)

"14. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵਾਭਾਸ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਾਤਕ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾਇਆ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 300 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ I ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ III ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

59. ਅਸੀਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪੁਲਿਚੇਰਲਾ ਨਾਗਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਏ.ਪੀ., (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 444 : (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿਸ) 500, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਹ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨੇ 457-58, ਪੈਰਾ 29)

"29. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕੀ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 302 ਜਾਂ 304 ਭਾਗ I ਜਾਂ 304 ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ II. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲੇ - ਫਲ ਤੋੜਨਾ, ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ, ਇੱਕ ਰੁੱਖਾ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਜ਼ਰ, ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਝੜਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ. ਬਦਲਾ, ਲਾਲਚ, ਈਰਖਾ ਵਰਗੇ ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਪਰਾਧੀ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ, ਉਥੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I/II ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ, ਹੋਰ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ: (i) ਕੁਦਰਤ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਦਾ; (ii) ਕੀ ਹਥਿਆਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; (iii) ਕੀ ਝਟਕਾ ਹੈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਉਦੇਸ਼; (iv) ਲਗਾਏ ਗਏ ਬਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ; (v) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਅਚਾਨਕ ਹੋਇਆ ਸੀ ਝਗੜਾ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਮੁਫਤ; (vi) ਕੀ ਘਟਨਾ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ; (vii) ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਸੀ; (viii) ਕੀ ਕੋਈ ਕਬਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ; (ix) ਕੀ ਇਹ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; (x) ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੱਟ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ; (xi) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਕਈ ਝਟਕੇ. ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ, ਬੇਸ਼ਕ, ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਵਾਲ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

60. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

(1) ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੱਚਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਸੀ ਕਾਰਨ. ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ: 'ਏ' ਹੱਥ-ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਬੀ' ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਿਵਾਲਵਰ 'ਏ' ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ 'ਏ' ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ, ਉੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ 'ਏ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 'ਚ 'ਬੀ' ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ 'ਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਦ ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ (1) ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦਾ. ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, 'ਬੀ' ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਏ' ਦੇ ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਏ', 'ਬੀ' ਦੀ ਖੱਬੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ 'ਏ' ਦੇ ਖੱਬੇ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ਦੂਰ ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ 'ਏ' ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਏ' ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਾ। ਉਸ 'ਬੀ' ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਾਰਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਖਾਸ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਟ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਸੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ. ਇਹ 'ਬੀ' ਦਾ ਐਕਟ ਲਿਆਏਗਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ ਹੈ ਕਾਰਨ ਸੀ.

(2) ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਕਤਲ ਹੁੰਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਤਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ 1 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (1) ਤੋਂ (3) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (4) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦਾ 2ਜਾ ਜਾਂ 3ਜਾ ਭਾਗ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਤਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਭਾਗ I ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦਾ, ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕੇਸ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(3) ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਕਾਤਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੀਜੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ 'ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦੇ' ਦੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ 'ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਹੋਵੇ।

(4) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਇਰਾਦਤਨ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਵਕ ਉਹ ਸੱਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ: (i) ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੰਡਾਂ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (ii) ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੱਟ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਘੱਟ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੱਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਖੰਡ (2) ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, (iii) ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਿਨਾਂ।

ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਹੇਠ, ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਹੇਠ, ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਹੇਠ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(6) ਸ਼ਬਦ 'ਸੰਭਾਵਨਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਭਵਤਃ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸੰਭਵ' ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਨਸ ਇਸ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਜ਼ 'ਸੰਭਵਤਃ ਹੋਵੇਗੀ'। ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਉਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(7) ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ (ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299) ਅਤੇ ਕਤਲ (ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300) ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੋਨੋਂ ਮਾਮਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਤਦ ਤਕ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦ ਤਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੰਜ ਅਪਵਾਦ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਕਲੌਜ਼ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਟੇਟ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕਲੋਜ਼, ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਚੌਥੇ ਤੱਕ, ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਕਤਲ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(8) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦਾ ਤੀਜਾ ਕਲੋਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਖਾਸ ਚੋਟ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਤ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਕੇਸ ਦੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜ਼ਖਮੀ, ਸੱਟ ਦੀ ਹੱਦ, ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਸੱਟ, ਹਮਲੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਹਮਲੇ 'ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ.

(9) ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਆਪਤ ਚੋਟ ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਨੂੰ ਕਤਲ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਮੌਤ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਚੋਟ ਜਾਂ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(10) ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕੋ ਸੱਟ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਸ ਖਾਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ

ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(11) ਜਿੱਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕੋ ਸੱਟ ਮਾਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਪਰਾਧ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(12) ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਸੱਟ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਬਿਨਾ ਪੂਰਵਾਭਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਟ ਦੁਰਘਟਨਾਵਸ਼ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਲਗੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਸੱਟ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

61. ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਭਾਗਿਆਂਕ ਦਿਨ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਫਸਲ ਨੂੰ ਢੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲੌਰੀ ਦਾ ਬੁਲਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਲੌਰੀ ਆ ਗਈ, ਪਰੰਤੂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਲੌਰੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਰਸਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਖਿਕ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਖਿਕ ਝਗੜੇ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ (ਖਰਪਤਵਾਰ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ) ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

62. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕੁੱਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਇੱਕ ਆਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਔਜਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਬਲ ਨਾਲ ਖਰਪਤਵਾਰ ਦੀ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਤੈਅ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਜਖਮ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋਰਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸਿਰ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਸੈਰੀਬਰਲ ਕੰਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ – ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤੀਜੇ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

63.ਉਪਰੋਕਤ ਮਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਅਧੀਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate